

ספר
מכל
יוסף

מהדורת זינגער

ספר מכל יוסף

פרפראות גימטריאות ופנינים נחמדים
על

פרשיות התורה

מועדי השנה

מסכתות הש"ס

בעזרת החונן לאדם דעת
מיכל יוסף בומרינד

סיון ה'תשפ"ו

לכל עניני הספר

908 500 4204

מכון עלה זית

עריכת ספרים מרישא עד גמירא

publish@alehzayis.com | 732.513.3466

FAX: 732.865.7002 | 732.387.7841

Rabbi Reuven Feinstein
131 Bloomingdale Rd.
Staten Island NY 10309

שלו' ראובן פיינשטיין
ראש ישיבה
ישיבה ד'סטעטן איילנד

ל"ד בעמר תשפ"ו

לכבוד ידידי ש"ב הרה"ג רב מיכל יוסף בוימרינד שליט"א

שמחתי לראותך ולשוח אתך ולקבל מקצת הגליונות מספרך **מכל יוסף** שאתה מוכן לברך על המוגמר ולהוציאו לאור והוא אוצר בלום ממה שעמלת וחדשת במשך שנים רבות ורובו זכית להציעו ברבים לתלמידך הרבים וקהילתך החשובה ומהמעט שראיתי נהנתי מאד מהעמקות והרחבות שלך וגם לרבות הרבה פרפראות לחכמה להטעים ולבשם כמה וכמה סוגיות ועניינים ע"פ חכמת הגימטריא ובודאי שיתהנה כל מי שיעיין בו.

וע"כ באתי לברך אותך להמשיך עבודתך בקדש ולראות הצלחה רבה מזה ומכל משלח ידיך ושתזכה ללון באהלי התורה ולהשפיע על הרבים לאורך ימים ושנים מתוך מנוחת הנפש ובריאות הגוף עם פרנסה ברווח ונחת רב מכל צאצאריך ביחד עם רעיתך החשובה שתחיל' עד ביאת הגואל.

שמחה רבה

TEL. (718) 520-0115
FAX (718) 268-0186

קהל עזרת יצחק דיהומנט
CONGREGATION NACHLAS YITZCHOK
141-43 73RD AVENUE
KEW GARDENS, HILLS, N. Y. 11367

NOACH ISAAC OELBAUM
RABBI
AUTHOR OF SEFORIM
MINCHAS CHEN

נח אייזיק אהלבוים
בעתהמים מנחת חן
רב ואביר בקרב קהלת יצחק
בניו גארדנס הילס, נ.י.

י"א ב' אדר א' (קבלת שמיני תשפ"ו) א"ת
באתי בשורות אלו בלילה נהגתי אברהם עזר סנד
השנה השלישית י"א חנוכה האלפיים האלפיים השנים
מימינו הנדבא אהלי מלך (שם מזה) מלך יוסף בן משה
אל"ה. האלפיים האלפיים האלפיים האלפיים האלפיים
האלפיים וציון להיות אהלי מלך (שם מזה) מלך יוסף
ואהלי מלך האלפיים האלפיים האלפיים האלפיים האלפיים
י"א ב' אדר א' (קבלת שמיני תשפ"ו) א"ת
האלפיים האלפיים האלפיים האלפיים האלפיים
והנני ברכה להמשיך בעבודת הקדושה מתוך שמחה ונחת
והרחבת הדעת, ומתוך
מנוחת הנפש להגדיל תורה ולהאדירה.

בס"ד

יום ג' לסדר פרשת שמיני תשפ"ו לפ"ק

באתי בשורות אלו בשבח המגיע לכתבים עבור ספר חשוב מעשה ידי איש מהיר במלאכתו
מלאכת שמים, חיברם הרה"ג מרביץ תורה כש"ת מו"ה מיכל יוסף בוימרינד שליט"א.
ואתא ואיייתי מתניתא ביד"י ספר "מכל יוסף" מעשה ידיו להתפאר, תוכו רצון מאמרים על
התורה ומאמרי חז"ל מיוסדים על עמודי פז, רעיונות ופנינים יקרים, חדשים וגם ישנים,
דולה ומשקה מים חיים מבארות עמוקים, וכתבתים בלשון צח ומובן לכל.

והנני ברכה להמשיך בעבודת הקדושה מתוך שמחה ונחת והרחבת הדעת, ומתוך
מנוחת הנפש להגדיל תורה ולהאדירה.

ביקרא דאורייתא,
נח אייזיק אהלבוים

י"ח חק מירסקי
ירושלים ת"ו

בס"ד כ"ט בסיון תשפ"ו

המלצה

שמחתי לראות עלים מהספר המיוחד מכל יוסף שחיבר איש המעלה הרה"ג ר' מיכל יוסף בוימרניד שליט"א היושב על מבועי התורה ומפיץ תורה ברכים.

נוכחתי שדברי התורה יקרים מפז שווים לכל נפש השוקקת לטעום מנועם התורה, ומיוסדים על מקורות נאמנים מפי סופרים וספרים של גדולי הדורות והמחבר צולל לעמק הדברים לבארם ולהאירם באור יקרות.

כמו כן הוסיף מדיליה רעיונות מקוריים המלווים בגימטריות מופלאות המוסיפות נופך וחק. ולפעלא טבא, אמינא יישר חיליה לאורייתא.

הנני מברך את מעכ"ת הדגול שספרו יתקבל באהבה אצל הלומדים בכל אתר ואתר, לזכות את הרבים ולהרבות כבוד שמים.

הכח"ת לכבוד עמלי התורה

י"ח חק

Rabbi S. Fishelis

500 C Grand St. Apt 1H
New York, N.Y. 10002

שמואל פישעליס

אבד
דקהל תומכי תורה

אדר תשפ"ו
דראג. היטער "מכל יוסף" מאג
ידידי הנכח מיכל יוסף שניאורסון
ומלא לא רק פרפראות אלא
אלא שר שיש ומה קורא מאג
דחידושי תורה וכל אחר
יקרא ויהנה

שמואל פישעליס

אדר תשפ"ו

קראתי הספר "מכל יוסף" מאת ידידי הרב מיכל יוסף בוימרינד ומלא
לא רק פרפראות לחכמה אלא גם שרש ומקור לחכמה בחידושי תורה
וכל אחד יקרא ויהנה

שמואל פישעליס

פתיחה

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו שזכיתי לראות בצאת פרי עמלי לאור עולם. ובאמת עלי להודות לכל אלו שהשרישו בי את היסוד של תלמוד תורה כנגד כולם, ובזכותם הגעתי ליום זה שבו אני מוציא את חידושיי עלי ספר לאור עולם. והנני להקדיש את הספר הזה לכולם. ועכשיו אפרט כולם על הסדר, על ראשון ראשון מימי ילדותי.

ראשית כל אעלה על זכרוני את אבי ומורי הרב בנימין בוימרינד ז"ל, שהיה לומד אתי בכל ליל שבת גמרא רש"י ותוס' עד שהגעתי לבית מדרש, וממנו קניתי מדת החוש להבין ולהשכיל. ואת אמי מורתי הרבנית פיגא רחל בוימרינד ז"ל, שהיתה מוליכה אותי בכל יום בילדותי לכותלי בית המדרש. ואת אחי הדגול והגדול הרב יצחק אריה בוימרינד שיחיה עמו"ש, ואשתו פראדיל גיטל עמו"ש, שהיה אח נאמן ולימד אותי הרבה מעשים טובים, ובפרט שאהיה מוקיר רבנן. וזוכר אני כשהייתי בן חמש שנים, והגדול הדור רבי אהרן קטלר זצ"ל בא לישיבה למסור שיעור, וכל בני הישיבה עמדו ברחוב להקדים לו שלום, רץ אלי אחי ואמר לי 'תביט עליו! הגדול הזה הוא עמוד התורה בזמנינו!' וראיתי פניו אדומות כאש משמים ועיניו הכחולות בהירות כתכלת וכעצם השמים לטהר.

חידושי תורה שבספר זה מוקדשים גם לזכר נשמת אחותי מרת טילא לאה מנדלוביץ ז"ל, שהקדישה כל ימיה לטובת בעלה הרב משה מנדלוביץ ז"ל, והיתה מאד מאד מלומדת בדרכי התורה. וכן אני מקדיש חידושיי לזכר אחי הילד גדליה מרדכי ע"ה, שנפטר בגיל רך של חמש שנים, ואין לי זכרונות ממנו, ויה"ר שיהיו חידושי התורה זכרונותיו.

מדור לדור נגיד גדליך את זקני הרב אהרן דוד רעזניק זצ"ל מצד אמי, שהקדיש כל ימי חייו לקדושת בית הכנסת, ובפרט לקהלה קדושה 'ישועות יעקב אנשי הראדעטץ'. ואני זוכר מימי קטנותי שהיה יחיד בדורו שאפילו כשהגיע לגבורות עמד כל היום כולו ביום הקדוש בשעת התפלה. ובכל פעם שהתפלל בין בחול ובין בשבת ויו"ט לא שח דברים בטלים בבהכ"נ. וכן אעלה על זכרוני זקנתי מצד אבי מרת העניא דבורה בוימרינד ע"ה מגזע מיוחסין, שחבשה שייטל בתקופה שאך ורק אחדות היו הולכות ככה. וגם את אחי אמי ר' יעקב אריה רעזניק ע"ה ור' אליעזר רעזניק ע"ה ור' צבי הירש רעזניק ע"ה, שתמיד היו ממשכימי וממעריבי ביהכ"נ. וכל אלו עיצבו חיי והכינו אותי לחיות ע"פ התורה והמצוה.

מובא בשם הגר"א שהרבי שצריכים להודות לו יותר מכל המלמדים הוא הרבי שלימד אותו א' ב', שבלי לימוד הזה אי אפשר לקרוא וללמוד בכלל. והנני מרגיש הרגשות מכל מורה ורבי שמכולם רכשתי ידיעות בתורה הקדושה בישיבת רבנו יעקב יוסף, שלמדתי ממחנכים נפלאים. ראשית רבי יהודה טראפער, ורב ברוך זאקס, ומר אליעזר מרקאוויץ, ומר יוסף רייסבערג, ורב צבי ערענטאל, ורב נחום גאלדבערג, ורב יעקב גאלדשטיין, ורב משה שיין, ורב צבי מאיר גינזבערג, ורב יהודה לייב הכהן קאגן. ואחר כך נכנסתי לשיעורי בית המדרש של הג"ר טוביה גולדשטיין זצ"ל שלמד אתנו ראשונים אחרונים ושב שמעתתא, והורה לנו דרך בהלכה. ואחר כך נכנסתי לשיעור של הרב יצחק אייזיק טנדלר זצ"ל, שקיים בכל יום דברי הגמרא בשבת (דף ל:). כי הא דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ופתח בשמעתא", והראה לנו דרך בעיון ובבקיאות. וכן אצל רב ישעיה שימנאוויץ.

אחר כך דלגתי ונכנסתי לשיעור מרן הראש ישיבה הג"ר שמואל דוד וורשבציק זצ"ל, ולמדתי אצלו ארבע שנים. הוא היה בעל מסביר יפה וגם דרשן מופלא, וכל שיעור ושיעור היה בונה בנין של עמקות בתורה ממטה למעלה. אם היה לי כל נייר ודיו שבעולם לא הייתי יכול לתאר כבוד גדלותו בתורה ובמדות. כשאבי ומורי נפל ברחוב והיה מאושפז בבית חולים, הראש ישיבה היה בצידי תיכף ומיד. ואחר פטירת אבי הוא הגין עלי כאב על בנו. מסירתו לכבוד התורה היה בגדר פלאי פלאים. ואכתוב כאן מעשה אחד ששמעתי מתלמידו החשוב הג"ר מאיר היירשקוויץ זצ"ל, שכשנדפס ספר ברכת שמואל אחר מלחמת עולם השניה, למד רבנו שיעור בתוכו והיו לו ספיקות אם זה היה ממש מה ששמע מפי רבו הג"ר ברוך בער זצ"ל, וזה קרה בשבת בין פסח לשבועות. מה עשה רבנו, הלך ברגל בשבת על גשר וויליאמסבורג לביתו של חתן הברכה שמואל הג"ר ראובן גראזאווסקי זצ"ל לפלפל עמו בענין. וזהו באמת הפירוש של מסירת נפש לתורה. הראש הישיבה גם הפציר בי שאלך ואקח סמיכה מאת הגדול הדור מורנו הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ויחד עם הגדול הדור העמידו והכניסו אותי להיות ממלא מקום תחת אבי ז"ל, להיות הרב בקהלת ישעות יעקב אנשי הראדעטץ, ושמה מסרתי שיעורים י"ג שנה.

ובזה אני מודה לבורא עולם שזכיתי להסתובב באהלי התורה לראות וללמוד מכמה גדולים. קבלתי שימוש מהג"ר משה פיינשטיין זצ"ל, מהג"ר פינחס מרדכי טייץ זצ"ל, מהג"ר דוד פיינשטיין זצ"ל, ויבדל לחיים מהג"ר ראובן פיינשטיין שליט"א, וכן מהג"ר שמואל פישעליס שליט"א. והרבה פעמים באתי לגדולים אלו ואמרתי להם הארה או חידוש או מחשבה חדשה ועודדו לי להעלות חדושים אלו על הכתב. וכבר זה יותר

מעשרים שנה ולמעלה שאספתי אותם מעל שולי דפי הגמרא, על ניירות ומחברות, והשיעורים בדף יומי באירווינגטון שמסרתי שמה משנת תש"מ, ועכשיו לקטתי אותם יחד בספר. ובגלל ששמי מיכל יוסף החלטתי לקרוא שם הספר "מכל יוסף", שיש בו אותיות משמי 'מיכל יוסף'. וכשם שלקטתי ואספתי בפירוורי מחשבתי הנה עכשיו הדפסתי אותם לכל מי שירצה לקרוא אותם.

כאן המקום להודות לאשתי היקרה רבקה לאה עמו"ש שזכינו יחד לבנות בית נאמן בישראל, והיא הסמל של עקרת הבית אם הבנים שמחה. ולחמי ר' ישראל משה בעקער ע"ה, וחמותי מרת נחמה שהיתה בת גדולים, בת הרב ישכר בער פיינשטיין זצ"ל אב"ד דקהלת סטראבין, אחיו של הגדול הדור רבי משה פיינשטיין זצ"ל. ושניהם השרישו בבית יסודה של תורה, והיו מכניסי אורחים תמיד בביתם, וגם היו מזמינים רבנים לביתם בכל ליל שבת למסור שיעור על הפרשה לשכנים.

מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי שזכינו אני ואשתי למשפחה בנויה ע"פ תורה ומצוה. בני הבכור ר' בנימין אהרן ואשתו שושנה וכל משפחתם עמו"ש, בתי חיה דבורה ובעלה דר. בנימין גבריאל גלמן וכל משפחתם עמו"ש, בתי עליזה טובה ובעלה נתנאל משה מילשטיין וכל משפחתם עמו"ש, בתי שירה פרידא ובעלה חיים בליסקו וכל משפחתם עמו"ש, בתי תהלה יוכבד ובעלה הרב יצחק אייזיק חנון וכל משפחתם עמו"ש. בפרט אביע תודה לחתני הרב יצחק אייזיק חנון ואחייני הרב רפאל משה נדאף שעזרו לי וקראו הרבה מהכתבים שלי וגם תקנו והוסיפו מחכמתם כדי לגמור חיבור זה. וגם אני רוצה להכיר גיסי ר' מיכאל אריה לאם ז"ל ואשתו גיסי חיה גיטל עמו"ש וכל משפחתם. וגיסי ר' שלום אהרן הכהן גולדפדר ואשתו גיסי ברכה עמו"ש וכל משפחתם, וגיסי רב דוד הכהן הרנאנג ואשתו גיסי פיגא עמו"ש וכל משפחתם, וגיסי יהודית עמו"ש, וכל חברי הידידים שעודדו אותי לכתוב ספר זה. בן דודי ר' יצחק אהרן הכהן אדעסט ואשתו בת דודי יהודית ומשפחתם עמו"ש, ידידי ר' שלמה ווינשטיין ואשתו ברכה רחל ומשפחתם עמו"ש, ידידי ר' פנחס הלוי שאר ואשתו היצל ומשפחתם עמו"ש, ידידי ר' יעקב מאיר ורשבציק ואשתו רבקה ומשפחתם עמו"ש, ידידי ר' מאיר יהושע פייקס ואשתו שלומית ומשפחתם עמו"ש, ידידי ר' אברהם פינסקר ואשתו רבקה ומשפחתם עמו"ש, ידידי ר' מנחם מענדל יוסף צביק ואשתו לאה ומשפחתם עמו"ש, ידידי ר' דוד מנשה הלוי זיטצער ז"ל ואשתו מישראל ומשפחתם עמו"ש. ואת חברי המחנחים המפורסמים הרב משה סנא, והרב ברוך וויטקין, והרב מיכאל עוזר פרנס והרב גוטמן איבעל. הקב"ה ימלא כל משאלותם לטובה. ונזכה כולנו לביאת גואל צדק ולבנין בית הבחירה בימינו במהרה אמן סלה.

תוכן הענינים

על התורה

ג	בראשית
כא	שמות
לג	ויקרא
מב	במדבר
נו	דברים

מועדים לשמחה חגים וזמנים

עא	ימים נוראים
עד	חג הסוכות
עה	חנוכה
עט	פורים
פה	פסח
צא	ספירת העומר
צב	שבועות
צז	תשעה באב
צח	ט"ו באב

על הש"ס

קב	פתיחה
קג	ברכות
קט	שבת
קכב	עירובין
קכח	פסחים
קמה	ראש השנה
קנא	יומא
קע	סוכה
קעז	ביצה

תענית	קפא
מגילה	קפו
מועד קטן	קצד
חגיגה	ר
יבמות	רה
כתובות	רכח
נדרים	רמט
נזיר	רסה
סוטה	עדר
גיטין	רפח
קידושין	שה
בבא קמא	שכא
בבא מציעא	שלט
בבא בתרא	שנח
סנהדרין	שפז
מכות	תכב
שבועות	תכח
עבודה זרה	תלז
הוריות	תנב
זבחים	תנז
מנחות	תעג
חולין	תפט
בכורות	תקיד
ערכין	תקכו
תמורה	תקלב
כריתות	תקלז
מעילה	תקמב
קנים	תקמה
תמיד	תקמו
מדות	תקמט
נדה	תקנא

על התורה

בראשית

ואחות תובל קין נעמה (ה, כב)

פירש רש"י על פי חז"ל (בראשית רבה כג, ג) שהיתה אשתו של נח, ועיין שם עוד במדרש דלמאן דסבר שהיתה אשתו של נח קראו אותה נעמה לפי שהיו מעשיה נעימים, ובאמת דבר זה מרומז בקרא:

ואחות תובל קין נעמה = 1184
והיתה אשת נח = 1185

שבת בראשית

שמעתי דבר יפה, שהשבת שאחר שמחת תורה אין קוראין אותה פרשת בראשית אלא 'שבת בראשית', והטעם משום ששבת זו באה תיכף אחרי הימים הנוראים וחג הסוכות שכבר עשינו תשובה, וכל שעושה תשובה נעשה בריה חדשה. והנה באה השבת הראשונה אחרי כל הימים טובים, ואכן עבורנו היא השבת הראשונה במדרגה של בריה חדשה, ולכן נקראה 'שבת בראשית' ולא פרשת בראשית.

נח

ותמלא הארץ חמס וגו' כי מלאה הארץ חמס מפניהם (ו, יא-יג)

רש"י מביא מימרא ממסכת סנהדרין (קח, א) שלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל. ועל פי רמז:

חמס = 108
קח = 108

כל אחד גזל מחבירו ולוקח בלי רשות, וכל הדור הולכים בשיטת שלי שלי ושליך שלי, ומי שחומס אינו מקפיד על מה ששייך לחבירו ואינו מקפיד על צווי הקדוש ברוך הוא, ובגלל זה הביא הקב"ה מבול על הארץ.

ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלוקים כן עשה (ו, כב)

ופירש רש"י 'זה בנין התיבה', וכן ביאר הרמב"ן. והכל מרומז בקרא:

ויעש נח = 444
והיא התיבה = 444

וישאר אך נח (ז, כג)

פרש"י על פי המדרש (תנחומא פרשת נח סימן ג) שנח איחר מזונות לארי, והכישו. וצריך ביאור איך למדו מפסוק זה שהכישו ארי, ויש לפרש על פי רמז:

וישאר אך נח = 596
הארי המכישו = 597

וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ (י, ה)

בתרגום יונתן בן עוזיאל תרגם 'הוא שרי למהוי גבר בחטאה, ולמרדא קדם ה' בארעא'. וכן מבואר ברש"י שנמרוד החל להמריד את כל העולם על הקדוש ברוך הוא, והוסיף לבאר שהיה זה בעצת דור הפלגה. וברמב"ן הקשה ש'החל' הוא מלשון התחלה, והרי כבר בדור אנוש 'הוחל' המרידה בה', ועי"ש מה שתירץ. ובמזרחי תירץ ש'החל' אינו מלשון התחלה אלא מלשון חילול שגם לחילול ה' בעולם, ובאמת הכל מרומז בקרא:

הוא החל להיות גבר בארץ = 1004
הוא בא וחלל ה' והמריד כל העולם נגד ה' בדור ההפלגה = 1004

שנת המבול

כל המפרשים מסכימים שהמבול היה שנה שלמה על פי החמה, והתחיל ב"ז חשון, ובכ"ז בחשון יבשה הארץ. ורש"י מפרש שאלו אחד עשר ימים שהחמה עודפת על הלבנה, ששנת לבנה 354 יום ושנת חמה 365 יום. ויש 52 שבועות בשנה ו-7 ימים בשבוע, ומרמז על החודש בו החל והסתיים המבול:

463 = 7 X 52
חשון = 364

לך לך

ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט (יג, ז)

התורה אינה משתמשת במלה מחלוקת אלא בלשון ריב. ונראה שלומדים מזה שכל פעם שיש חילוקי דעות שאינם לשם שמים, שורש המחלוקת היא שצד אחד לא רוצה לשמוע ולהחשיב את הצד השני, והסיבה לכך שאינו רוצה אפילו לשמוע את השני זה בגלל שלא רק שהוא חושב שהוא צודק, אלא הוא גם סובר שאין שום נקודה אמיתית לצד שכנגד, כי ממש 'ברי' לו שהצדק עמו. ואפשר שבגלל זה כתוב כאן תיבת 'ריב' לרמז על האותיות המתחלפות שבה:

ריב = ברי

כי אחים אנחנו (יג, ח)

פירש רש"י על פי פשוטו שהיו קרובים, ועל פי מדרש אגדה שהיו דומין בקלסתר פנים, שפני אברהם אבינו כפני לוט. ומבואר בדרך רמז:

אנשים אחים אנחנו = 575

כי בפני האחד כהשני = 575

ויהי בימי אמרפל (יד, א)

מבואר בתרגום יונתן בן עוזיאל וברש"י, שהוא נמרוד שהפיל אברהם אבינו לכבשן האש. ומרומז בקרא:

ויהי בימי אמרפל = 444

הוא נמרוד ומלך בבבל = 444